

שְׁנֵה עֶשְׂרִים וְשֵׁשׁ - עֶלּוֹן מִס' 1288

@ יום ראשון בערב מתחילים "ברכת הלבנה".
@ ביום רביעי, הילולת ר' שלום שרעבי זצ"ל (הרשי"ש) זיע"א.
@ לקראת ט"ו בשבט, ראש השנה לאלילות,
יש לקנות פירות יבשים רק בהכשר מהודר.

בס"ד ו' שבט ה'תשפ"ו
הדלקת נרות - 16:47
צאת השבת - 17:39
רבנו תם - 18:12
שעון חורף - מהלוח המדויק של "אור החיים"
ע"פ "אופק תל אביב"

מפטידין: "הדבר אשר"
(ירמיה מו')

מרתק - ראו בעמוד 2
מכל מלמדי השכלתי

אברהם יגל

לעיני בבאי מוסאי בן אברהם וזליכה ז"ל
לרפואת ולהצלחת כל עם ישראל ובכללם לאברהם יגל בן רעות נ"י

פרשת בא

סגולה להשתתף בשיעורו בלויין
של הרה"ג יצחק יוסף שליט"א
בבית הכנסת "אוהל מועד"
במוצ"ש בשעה 20:30

מעייני הפרשה:

- ← המשך עשר המכות שהביא הקב"ה על המצרים. ארבה, חושך, מכת בכורות.
 - ← קורבן הפסח במצרים, לקיחת פשה וסימון דם על המשקוף, ואכילת הפשה באותו הלילה.
 - ← ציווי בני ישראל לחוג את חג הפסח לדורות.
 - ← מכת בכורות, מתו כל בכורי מצרים.
 - ← **יציאת מצרים** "בעצם היום הזה".
 - ← דיני קורבן פסח לדורות הבאים.
 - ← דיני הקדשת בכורות לה'.
 - ← מצוות הגדה של פסח ומצוות תפילין.
 - ← **"בנעריו ובזקניו נלך כי הג' ה' לנו"**
- אומר הרב בעל "ישמח משה" רק אם "בנעריו ובזקניו נלך", בדרכי ה' ובדרך התורה והמצוות – רק אז – "חג ה' לנו", רק אז השמחה היא שלימה. וכשם שילד יתום – שאין לו הורים, הרי "עם יתום" זה שאין לו ממשכים. ("צפיחית בדבשי")

"שה' לבית אבות שה' לבית" (י"ב ג')

"שה" רמז על הילדים (ירושלמי סנהדרין פ"י ה"ב: אם אין גדיים אין תישים), וזה רמז בפסוק: "שה לבית אבות" אם רוצים שהילדים ילכו בדרכי אבות, אזי "שה לבית", צריכים לשמור עליהם שיהיו בבית ולא יטיילו בחוצות. (אמרי חיים)

"ולמען תספר באזני בנך ... וידעתם כי אני ה'"

אומרים כאן חכמי המסורה: בשני מקומות בתורה מצינו את המלה "ולמען". בתחילת פרשת "וירא" נאמר: "ולמען תספר באזני בנך ובן-בנך"; ובפרשת "עקב" נאמר: "ולמען תאריכו ימים על האדמה". לומר כך, **שכל המטפל כראוי בחינוך בניו ובני-בניו זוכה לאריכות ימים על האדמה**, שהבטחתי לה לעמו.

"לא ראו איש את אחיו"

מאחר שלא ראו איש את אחיו שאינו רואה מה שחור לחבירו ואינו דואג לצרכיו, לכן, "ולא קמו איש מתחתיו", הם שקועים במצב שפל ואינם יכולים להתרומם. (חידושי הרי"מ)

"ויאמר ה' אל משה..."

"ויאמר ה' אל משה..." ר"ת "אם". "בא" אותיות "אב". מרמז על שלושה שותפים באדם.
"הכבדתי את ליבך ואת..." אותיות **כבד את ואת** שהם אביך ואימך לרבות אח בכור. "בא" ר"ת אח בכור. (שלמה אלביליה הי"ו)

"וכלא יראה לך חמץ"

צריך אדם לבדוק את עצמו אם אין חמץ במוחו – "דעות נפסדות", ואם אין חמץ בליבו – "מחשבות רעות". והכל לפי הכלל שקבעו חכמים במשנה (פסחים א, א): "כל מקום שאין מכניסין בו חמץ – אינו צריך בדיקה". (הרב מנחם הכהן).

"את אשר התעללתי במצרים ואת אותתי אשר שמתי בהם"

שני ניסים היו בכל אחת מן המכות: האחד – עצם השינוי מגדר הטבע; והשני – שכל מכה פגעה במצרים ולא בישראל. הוא שאמר הכתוב: "את אשר התעללתי במצרים" – על עצם המכה, "ואת אותתי אשר שמתי בהם" – דווקא בהם, ולא בישראל. (אדרת אליהו)

"ואנחנו לא נדע מה נעבוד את ה' עד בואנו שומה"

אין אנחנו יודעים מהו ערכה של עבודת ה' שלנו "עד בואנו שמה" – עד שנגיע לעולם הבא ואז נראה את גודל העבודה שלנו בקיום התורה והמצוות כאן בעולם הזה. (האדמו"ר מגור)

"וכלכל בני ישראל היה אור במושבם"

ידוע שכל מכה היתה חודש, נמצא שמכת חושך היתה בחודש אדר, **אור בגימטריא 207** וכן גם **"באדר"** בגימטריא **207** לרמז שבחודש אדר יהיה "אור ליהודים".

חידה

האות הראשונה של שמי היא האות השניה של שמי. האות האמצעית של שמי היא האות הראשונה של שמי. האות האחרונה של שמי היא מחצית האות האחרונה של שמי. מי אני ומה שמי?

תשובה: הפתרון נעוץ במילה "שמי".

השם המבוקש = "משה". (עזרא מרום הי"ו)

פינת הניבים והפתגמים

הגם שאול בנביאים?

ההתייחסות למי שהתחיל לפתע לעסק בדבר שאינו ממנה בו.

דוגמה: כְּאֶשֶׁר פִּלְטִיקָא חָסַר יָדַע בְּתוֹרַת לְחִימָה מְטִין לְרֹאשִׁי הַצָּבָא, שׁוֹאֲלִים בְּתִמְהוֹן: הֲגַם שְׂאוּל בְּנִבְיָאִים? **מקור:** וַיֹּאמֶר הָעָם אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ מֶה-זֶּה הָיָה לְבֶן-קִישׁ, הֲגַם שְׂאוּל בְּנִבְיָאִים? [שְׂמוּאֵל א י א]. כְּאֶשֶׁר שְׂאוּל הִלָּךְ לְחַפֵּשׂ אֶת הָאֲתוֹנוֹת בְּמִשַּׁח בִּיחִידוֹת עַל יְדֵי שְׂמוּאֵל בְּעֻלּוֹת הַשָּׁחַר. בְּהִיּוֹתוֹ בְּגִבְעַת הָאֱלֹהִים צִלְחָה עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים, (על כך תִּמְהוּ הָאֲנָשִׁים בְּמִקּוֹם. (ניבונקו))

הסירו ממשול מדרך עמי! העלון טעון גניזה. אין לעיין בעלון בשעת התפילה וקריאת התורה. במקום שיש עירוב, יש לטלטל ע"י קטן.

ניתן להוריד את העלון באתרים הדתיים "לדעת", "חידושי", "דרשו": <http://ladaat.info/> <https://www.hidush.co.il/>

"אל תקרי הליכות אלא הלכות"

הלכות דיני קדימה בברכות - והלכות ברכות

א. פירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל הם שבעה מינים, ככתוב (דברים פרק ח'): **"ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון, ארץ זית שמן ודבש"**. (ופירוש דבש היינו דבש תמרים וכמבואר בירושלמי פרק א' דבכורים הלכה ג) **ופירות שבעת המינים קודמים לברכה לכל שאר מיני פירות העץ**. ואפילו חביב עליו מין פרי אחר יש להקדים לברך על פירות שבעת המינים וכל הקודם בפסוק בשבעת המינים עצמם קודם לחבירו לברכה. ותמרים קודמים לענבים, כי התמרים "שני" **לארץ אחרון** שבמקרא, והגפן "שלישי" **לארץ הראשון** וי"א שהיין קודם לתמרים, הואיל והיין דבר חשוב הוא עד שקובע ברכה לעצמו בברכת "בורא פרי הגפן", וגם הוא סועד ומשמח ויש חולקים ואומרים שאין קדימה ליין על תמרים, וכן המנהג ולכל הדעת **מעשה קדרה דהיינו תבשיל מחמשת מיני דגן קודמים ליין** נמצא משפט הקדימה בברכות כדלהלן: **ברכת המוציא קודמת לכל דבר**. (ומפני כך מכסים את הפת לפני הקידוש על היין בשבת ויום טוב, להראות כאילו אין כאן פת לפנינו בכדי להקדימו). ולאחר מכן ברכת **"בורא מיני מזונות"**. ופת חטים קודם לפת של שיעורים, ואחריהם זית, ואחריו תמרים, ואחר כך ענבים, ואח"כ תאנים, ואחר כך רימונים, ואחריהם שאר מיני פירות העץ.

ב. **ברכה אחת שמברך "בורא פרי העץ" פוטרת כל מיני העץ שלפניו**, ואפילו אינם לפניו אם היה בדעתו עליהם וכיוון לפטרם, יצא, וא"צ לחזור ולברך. ואם טעה והקדים פרי עץ המאוחר בפסוק, כגון "רימון", או אפילו מין פרי שאינו משבעת המינים, ובירך עליו בפה"ע, וכיון לפטור האחרים, יצא, שאין משפט קדימה של ז' המינים כסדרן אלא לעינין לכתחילה ולא לעכב בדיעבד.

ג. כל דין קדימה שאמרנו אינו אלא כששניהם מונחים לפניו וברצונו לאכול משניהם, אבל א"צ להמתין עד שיביאו לפניו המין שמוקדם לברכה.

ד. הביאו לפנינו מיני פרות שונים, מפרי העץ ומפרי האדמה. מן הדין אפשר להקדים פרי האדמה, ואפילו אם פרי העץ הוא אחד משבעת המינים, שאין דין קדימה לז' המינים אלא בפירות שברכותיהן שוות ומ"מ נכון להקדים פרי העץ לפרי האדמה, לא אם כן פרי האדמה חביב עליו יותר שאז יקדים החביב תחילה.

ה. **ברכת בפה"ע או בפה"א קודמת לברכת "שהכל נהיה בדברו"**, מפני שהם מבוררים יותר ומכל מקום אם בירך שהכל תחילה לא פטר שאר מינים שלפניו מברכת בפה"ע או בפה"א, שאע"פ שאמרנו חז"ל: **"על הכל אם אמר שהכל יצא" (ברכות מ:),** אין זה אלא באופן שנתכוון בברכתו לפטור את פה"ע או פה"א בברכת שהכל, מה שאין כן בזה. וכן אם הקדים ובירך **"בורא פרי האדמה"**, ולפניו גם פרי העץ, לא נפטר מפרי העץ בברכת בפה"א, הואיל ולא נתכוון בפירוש לפטורו, אבל אם נתכוון לפטורו יצא.

ו. **ברכת שהכל על משקה פוטרת כל מאכל שברכתו שהכל** וכל שכן שברכת שהכל על מאכל פוטרת משקה.

ז. כשמביאים זית כבוש באמצע סעודה אין ראוי לברך עליו בפה"ע, אלא יברך על פרי אחר ויפטרו.

ח. כל הנהגה מעולם הזה בלא ברכת הנהנין כאילו מעל בקדשי שמים. והלכות ברכות ודקדוקיהם רבו מאוד, ומי שאינו בקי כהלכה בהלכות ברכות יוכל להכשל בנקל באיסור ברכה לבטלה, וידוע חומר האיסור של המברך ברכה שאינה צריכה שעובד על אל תשא את שם ה' אלקיך לשוא (ברכות לג.), וכל העולם כולו נזדעזע בשעה שאמר הקב"ה לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא. ולכן **חובה קדושה מוטלת על כל אדם מישאל ללמוד היטב הלכות ברכות בשלחן ערוך** ובאחרונים אשר מפיחים אנו חיים, ולשונם בפיו להלכה ומעשה. וכבר כתבו האחרונים שלרוב חומר האיסור של ברכה לבטלה.

מכל מלמד השכלתו

עשר הפכות - גדולתו של הקב"ה

עשר מכות מביא הקב"ה על מצרים. מדוע? וכי הקב"ה לא יכל לתת להם מכה אחת נמרצת ועל ידי כך לגרום לפרעה לשלחם מארצו? על שאלה ידועה זו משיב הפסוק: **"כי עתה שלחתי את ידי ואך אותך ואת עמך.... ואולם בעבור זאת העמדתיך: בעבור הראותך את כוחי, ולמען ספר שמי בכל הארץ"**. לימוד זה - גדולתו של הקב"ה - אינו יכול לבא בבת אחת, כי אם בהדרגה. לפי חז"ל ישנה הדרגה בסדר המכות. רבי יהודה היה נותן בהם (בעשר המכות) סימנים **"דצ"ך עד"ש באח"ב"** לכאורה איזה סימן זה? והלא זה בסך הכל ראשי התיבות של כל המכות. אם כן מה בא ללמדנו רבי יהודה?

אלא שרבי יהודה, לא נתן **"להם"** סימנים אלא נתן **"בהם"** סימנים. רבי יהודה חילק את המכות ל - 3 שלבים, כך שכל שלב נוסף נדבך בהבנת גדולתו של הקב"ה, שאותם צריך פרעה ללמוד:

לפני הדם: **"בזאת תדע כי אני ה' - מציאות ה'."**

לפני הערוב: **כי אני ה' בקרב הארץ - השגחה פרטית.**

לפני הברד: **"כי אין כמוני בכל הארץ - ה' אחד."**

ישראל מקדשים את הזמנים

בעיצומן של מכות מצרים, לפני סופן, בין המכה התשיעית לעשירית מצווה הקב"ה: **"החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחודשי השנה"**, מצוה העוסקת בקידוש החודש. **מדוע דווקא בארץ מצרים, בתוך עומק השעבוד, מצווה הקב"ה מצוה זו לדורות?** מדוע לא ימתין הקב"ה לימים אחרים? מה הבהילות לצוות להם זאת המצוה שם בתוך טומאת ארץ מצרים. בילקוט שמעוני הביאו לכך משל: **"אמר רבי יהושע בן לוי: משל למלך, שהיה לו אורלוגין, והיה מבטב בו ויודע איזה שעה ביום. כיון שעמד בנו על פרקו, מסר לו אורלוגין שלו. כך אמר לו הקב"ה: עד עכשיו חשבונך של חודשים בידך, מכאן ואילך הן מסורים בידכם... אם אמרתם הן - הן; אם אמרתם לאו - לאו. מכל מקום יהא החודש הזה לכם."**

משל זה ממחיש שמצוה זו אינה נקודתית. היא נותנת לנו בעלות על עולם החומר. אנו כנסת ישראל מטביעים את חותמנו על כל מהלך הגש. לקביעה של ביי"ד יש כח במציאות, בעומק ההווה המעשית. (הרב משה קליין)

המזונות הזמריים

טיפים לניקוי רעלים מהגוף בחורף

- א. פתחו את הבוקר עם כוס מים ומיץ מחצי לימון טרי.
- ב. שתו כשני ליטרים של מים ביום.
- ג. לא בבת אחת, אלא לאורך כל היום.
- ד. כדי לא להעמיס על מערכת העיכול, אל תאכלו הרבה אכלו מנה קטנה מדי שעותיים שלוש.
- ה. שתו לפחות פעם ביום כוס מיץ ירוק. למשל: תפוח, מלפפון, מעט לימון, פטרוזיליה, קייל.
- ו. הכינו את המיץ בבלנדר (על בסיס מים).
- ז. אכלו תפוח או שניים ביום (מסוג גרנד סמית).
- ח. שלבו בתפריט כמה שיותר עלים ירוקים. תבלו סלט עלים ירוק במעט שמן זית ולימון סחוט.

חסד נותן חיים

האוטובוס נעצר בתחנה. התחלתי לרוץ במהירות כדי שלא אפסיד אותו, אבל לפתע נעצרתי וליבי התחיל לדפוק. למרות הריצה נתקלו עיני במודעת אבל.

זה הוא? ר' שמשון? בעל המכולת של ימות ילדותי? קראתי את המודעה, לא השגחתי באוטובוס שעזב את תחנה, כך, זה נכון לצערי, זהו ר' שמשון שהיה בעל המכולת בשכונה שלנו. הוא נפטר לפני שלושה ימים.

דמותו של ר' שמשון עלתה לנגד עיני. אדם מבוגר שכיפה שחורה ענקית כיסתה את ראשו, מצח חרוש קמטים ועיניים מחייכות. הוא היה מעודד את כולם ותמיד ידע להגיג מילה טובה. "יהודי פשוט", כך חשבו כולם מן הסתם, בעל מכולת שעבד לפרנסתו.

נכון, הוא קבע עיתים לתורה ומעולם לא וויתר על שיעור בדף היומי, גם כשכולם התחננו שישאיר את המכולת פתוחה בשעות הערב הקיציים, הוא היה אומר באדיבות, "לא תודה, הגמרא מחכה לי".

אבל איש לא ידע משהו שרק אני יודע! חשבתי לעצמי, וחבל שלא אספר לבני משפחתי. מיהרתי לביתו וישבתי מול הבנים האבלים, כחכחתי בגרוני: "יש לי סיפור מדהים לספר לכם. אני יכול לספר עליו הרבה דברים, אבל מה שאני זוכר במיוחד זה המבצע שהוא יזם למעני."

יום אחד נכנסתי למכולת, באותה שעה היו מעט אנשים במכולת, ר' שמשון קרא לי שאגש אליו, הוא לחש לי כממתיק סוד: "יוסי, אתה יודע לשמור סוד?", בחן את פני, "כן בודאי", עניתי. "מצוין, אני רוצה לעשות לך מבצע, אבל בלי שתגלה אותו לאף אחד. דוד המלך תיקן לומר מאה ברכות, כי בכל יום מתו מאה בחורים מישראל, זה חשוב מאוד להקפיד על אמירת מאה ברכות".

"נעשה הסכם בינינו. בכל יום כשתבוא אלי ותגיש לי רשימה של מאה ברכות שאמרת, אתן לך לבחור איזה ממתק שתצצה מהחנות".

"מה שאני רוצה?" שאלתי לא מאמין. "אמרתי מה שתצצה, סיכמנו? לא מספרים לאף אחד". "בסדר גמור", הנהנתי בראשי ורצתי הביתה במהירות לברך את הברכה הראשונה. הקפדתי לברך ובמים שהצלחתי להשלים מאה ברכות הגעתי למכולת בשמחה ובחרתי לעצמי ממתק. גם אחרי שגדלתי הנוהג הזה השתרש עמוק בליבי, והמשכתי להקפיד על מאה ברכות ביום רק בזכותו. כשהגעתי אליו לקבל את הממתק, הוא היה מחייך ואומר: "נו, ועכשיו בוא ונשמע את הברכה המאה ואחת בקול רם!" "אני לא חושב שהיה עוד בעל מכולת כמוהו", סיימתי את סיפורי.

"סיפור מדהים", אמר הבן הבכור בהתפעלות.

"מה שמדהים", הצטרף הבן השני לשיחה, "שאתה אולי האיש העשירי שמספר לנו היום את הסיפור הזה..." ישבתי המום על הכיסא, שלהבת נר הנשמה נעה קלות, כאילו משתתפת איתי בהתרגשות. לרגע היה שקט עד שאדם נוסף נכנס והתיישב.

"אתם לא יודעים מי היה אבא שלכם". ישבו בשקט ושוב האזנו לסיפור שאני סיפרתי, אבל הפעם מפיו של שמשון. אמרתי את דברי הניחום ויצאתי החוצה, הייתי בטוח שעוד רבים יבואו ויספרו את סיפורם הם. מה שלא הבנתי, איך הצליח ר' שמשון להסתיר את המבצע מכל הילדים. כמה ברכות הצליח ר' שמשון לצבור לזכותו כל ימי חייו? לא יכולתי לשער. מן הסתם הרבה מאוד. אני אמרתי מאות אלפי ברכות לזכותו, במשך שנים רבות.

גם לאחר שהפסקתי לפקוד את חנותו ולקחת לעצמי ממתק, מיליוני הברכות שנקפו לזכותו בוודאי מלוות אותו בשמים ועומדות לו למליצות יושר.

סיפור נוסף על חסד שמעתי מפי הרה"ג רבי שלמה ליינשטיין שליט"א:

בכ"ג באב תשמ"ט השיא דודי רבי משה לוונשטיין את בתו שתחיה ביום חמישי בערב. לשבת הקרובה, כ"ה מנחם אב, שבת השבע ברכות, הוזמנה אימי עליה השלום שהיתה אז אלמנה צעירה, לשבות בבני ברק על מנת להשתתף בשמחה.

אמנם אני גר בבני ברק, אבל השבע ברכות היה במקום רחוק יחסית מביתי, ולכן העדיפה אימי להתארח אצל ידידתי, גברת מויאל עליה השלום. בשבת בבוקר הלכתי להתפלל בבית הכנסת בו אני נוהג להתפלל בקביעות ובו מתפלל גם חמי שיחיה. והנה באמצע התפילה ניגש אלי חמי ובישר לי בשורה קשה מאוד: אמא נפטרה.

אמא היתה אז צעירה, בת חמישים ושלוש בסך הכל, מלאת מרץ ומלאת חיים, והתדהמה היתה גדולה.

הלכתי לבית משפחת מויאל, ואז סיפרה לי גברת מויאל שברבע לאחת בלילה העירה אותה אמי וביקשה להזמין אמבולנס, כי היא לא מרגישה טוב. גברת מויאל הזמינה מיד ניידת טיפול נמרץ וישבה עם אמא בסלון לחכות לעזרה שתגיע, אך בשעה אחת בלילה, עוד בטרם הגיע הנט"ן, השיבה אמי את נשמתה הטהורה ליוצרה.

במשך הלילה ישבו בני הבית ואמרו תהילים ולפנות בוקר הלך אחד מהם להתפלל עם הרב שטיינמן זצ"ל ושאל כיצד לנהוג: האם להודיע למשפחה את הבשורה?

הרב פסק לא לספר שום דבר ולהמשיך את שמחת השבע בברכות כרגיל, אך אם יש בעיר בן לספר לו. מיד בצאת השבת הודעתי על כך למשפחה ודאגנו לסידורי הלוויה. במהלך ימי השבעה סיפר לי אחי שאחרי הטהרה ביקש מאמא שתבוא לספר לו בחלום מדוע נפטרה כל כך צעירה. בהמשך הסיפור יש להקדים שלוש הקדמות קצרות:

א. הורי זכרונם לברכה היו בעלי חסד גדולים ביותר. היינו בסך הכל ארבעה ילדים, אבל במשך השנים הם גידלו מלבדנו כשישה עשר ילדים שאינם שלהם.

ב. בלידה שלי היתה סכנה גדולה לי ולאמא, ובניסי ניסים הסתיים הכל בכי טוב.

ג. אמי היקרה נפטרה בכ"ה באב באחת בלילה תשמ"ט, ואני שאבדלח"ט, נולדתי בכ"ה באב באחת בלילה תשכ"ז, בדיוק עשרים ושנים שנה לאחר הלידה שלי נפטרה אמי. לאחר שהסתיימו ימי האבל, אמא התגלתה אליו בחלום ואמרה לו: "דע לך כי כבר בלידה של שלומי הייתי צריכה למות, ומלאכי השרת המליצו עלי טוב לפני הקב"ה ואמרו: אשה שעושה כל כך הרבה חסד תמות כל כך צעירה? וה' ברחמי הוסיף לי עשרים ושנים שנה."

מקרה דומה מאוד מובא בחז"ל (בבא בתרא י"א ע"א): מעשה בבנימין הצדיק, שהיה ממונה על קופה של צדקה בשנות רעב. פעם באה לפניו אישה וביקשה רבי פרנסני.

אמר לה אני נשבע בעבודת בית המקדש שאין בקופה של הצדקה כלום, אמרה לו רבי, אם אתה מפרנסני מוטב ואם לאו דע לך שאמה ושבעת בניה מתים ברעב. עמד ופרנסה משלו, לא מהקופה אלא מכספו הפרטי. לימים חלה ונטה למות, אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא "רבונו של עולם, אתה אמרת כל המציל נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, ובנימין הצדיק שהחיה אישה ושבעת בניה ימות בימים מועטים הללו?"

הוסיפו לו מן השמים עשרים ושנים שנים על שנותיו. (הרב צבי נקר הי"ו)

